

Varfr blev jag den jag r?

I.Hedenius

February 5, 2005

Hedenius frsta minne r frn sex rs lder. Detta mste sl den genomsnittlige lsaren som mycket anmrkningsvrt. Har vi inte alla tydliga minnen frn tminstone 3-rs-ldern? Hedenius raljerar ver dessa minneskonstnrer, som Tolstoy som kommer ihg sig sjlv som lindat spdbarn, och n mera extremt bekantskapen Tora Dahl som t.o.m. anser sig komma ihg sin egen avelse, dessutom med avsmak. Frfattaren lter sig tvivla p riktigheten hos dessa frmenta tidiga minnen som folk med sdant allvar vrdrar mt, men hos oss som trots allt besitter dem, befinnes deras autencitet nrmast omjlig att betvivla, framtrdande nog s tydligt som ens nuvarande nrvaro i tid och rum. Hedenius frgar istllet, den enligt honom lngt viktigare frgan, huruvida man var lycklig. Det episodiska minnet ger han tydligen inte mycket fr.

Hedenius r p sin lders hst och blickar tillbaka omkring 60 r i tiden. Han presenterar ingen djuplodande analys av sin barndom, kanske han anser detta vara frmtet, eller helt enkelt r han ofrmgen och drmed ointresserad. Manuskriptet fr sin naturliga avslutning med studenten och terfinnes bland hans efterlmnade papper och publiceras av hans nka frst tio r efter hans dd. Man skall alltid vara misstnksam mot posthumt utgivna skrifter, i viss mening r de uttryck fr tjuvtittande, och behver inte alltid motsvara den ddes krav. Klart r att ngon strre mda har han inte nedlagt i arbetet, som snarast har karaktren av en frstrelse.

Frst och frmst kan man sammanfatta hans tidiga levnadsteckning i ngra f ord. Hedenius var helt enkelt en mnnska som knde sig frmmande i sin barndom. Frhllandet till frldrarna var gott och korrekt. Dessa var anstndiga och kultiverade men vrmen saknades. Studenten blev drmed en befrielse. En sdan fundamental vndpunkt i hans liv att allting annat frbleknar i jmfrelse. Detta kan mnnga lsare knna igen, knslan av att livet inte brjar frn man blir vuxen, att barndomen r en otlig vntan p den riktiga tillvaron.

Som barn var han bortskmd och odrblig. Stndigt i fejd med sina syskon, oerhrt lat och oengagerad. Detta tillstr han utan omsvep, vilket knappast kan anses vara en bragd av rlighet med tanke p den totala osentimentala attityd han har kultiverat till sin egen barndom. Levnadsteckningen tar formen av en samling anekdoter, ofta frknippade med bus-streck, anekdoter som visserligen inte saknar charmerande drag i och med att de frmr framkalla en svunnen tid av vre medelklassliv som troligen kndes lika avlgsen p 70-talet som det gr nu, men som p inget stt ger en frklaring till den frga som stlls i biografins titel¹. Han terkommer om och om igen till sin egen ngest och olycka utan att riktigt kunna gestalta den. Han refererar visserligen till en mardrm som lmnar honom skrikande av fasa p golvet i ett pensionatsrum. Hans moder frskrckes, inte p grund av sonens ngest utan den skam hans ohmmade beteende br vcka infr de andra gsterna. Sextio r senare harnas han fortfarande ver denna brist p moderlig medknsla. Men sdant r ju i och fr sig naturligt, de

---

¹ Vilken, med tanke p den posthuma utgivningen, han kan vara helt oskyldig till.

ofrtter man som barn upplever frsvinner aldrig och ven om man rationellt kan trivialisera dem, s dr aldrig barnets knsla inom en. Men han ger inget frsk till beskrivning av denna fasa. Rr det sig bara om en mardrms tillflliga gastkramning eller den hisnande existentiella ngest man i ungdomen kan gripas av och som inget uppvaknade i vrlden kan lindra, utan utgr i sig sjlvt det ultimata uppvaknandet. Han skriver om sin tidiga religiositet men hvdar samtidigt att ngon helvetesskrck knde han aldrig, och tanken p yttersta domen kunde bara tillflligtsvis skrmma honom. Mngen lsare m finna hans religsa barndomsngest trivial, ja rent av ett slags koketterande.

Ingenstans i boken fr man se en glimt ur hans intellektuella liv², och endast ett och annat ur hans musikaliska uppvaknande. D och d flles en och annan vlformulerad reflektion som tillflligt lyfter, och tack vare sin ovan betonade osentimentala attityd till sin uppvxt frmr han ven att ge nyanserade portrtt av sina frldrar. Dock, och vad kan man annat frvnta sig, saknas det gldande engagemenet i tillbakablickandet. Som sagt vad en frstrelse i brist p serisare uppgifter.

February 6, 2005 **Ulf Persson:** *Prof.em, Chalmers U.of Tech., Göteborg Sweden* ulfp@chalmers.se

---

² skolan hatade han, men mellan raderna kan man ändå utläsa en fascinatoon inför lärare som var personligheter, i många fall original, inte sällan förlåde instinktiva pedagogiska färdigheter.